

місце посідають тінізація економічних відносин та офшорний характер фінансової системи.

Вирішення цих завдань полягає в проведенні комплексної детінізації та деофшорізації економічної системи. Комплекс цих заходів надасть економіці додаткових ресурсів розвитку, перш за все, фінансових, сприятиме реконструкції соціально-економічної системи, що матиме наслідком зростання стабільності та динамізму економічного розвитку.

НЕРІВНІСТЬ ДОХОДІВ ЯК ОДНА З ПРОБЛЕМ СЬОГОДЕННЯ

Н. О. КРИВОЛАПОВА, студентка

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, м. Харків

На сучасному етапі розвитку людство зіткнулося з комплексом глобальних проблем, які зачіпають життєві інтереси всього населення планети і вимагають для свого рішення спільних зусиль усіх держав світу. Існування таких проблем стає перепорою на шляху подальшого розвитку усього людства.

Однією з таких проблем є проблема нерівності. Вона продовжує зберігатися у всьому світі як всередині країн, так і між ними. Нерівність це дуже багатомірна категорія, вона буває за ознакою доходів, статі, віку, раси, класу, етнічної приналежності, релігії та можливостей. Нерівність ставить під загрозу довгостроковий соціальний і економічний розвиток та негативно впливає на скорочення масштабів бідності. Нерівність – це дійсно важлива проблема сьогодення, яка потребує уваги.

Особливе місце серед різних видів нерівності займає економічна нерівність, під якою розуміють відмінності між людьми й окремими групами людей за розмірами одержуваних ними доходів і накопиченого багатства.

Економічна нерівність спричиняє нерівний доступ до ресурсів. Саме цим обумовлюються різні можливості для людського розвитку різних груп населення. Тому, внаслідок нерівномірного розподілу доходів і багатства паралельно існують прошарки населення з надзвичайно високим рівнем споживання та ті у яких незадоволеними залишаються базові потреби.

У доповіді про нерівність у світі 2018 року бази даних про світову нерівність зазначається, що в останні десятиліття нерівність в доходах зростала практично у всіх регіонах світу, але різними темпами. Переважно динаміка нерівності в доходах в кожній країні визначається інституційними та політичними особливостями.

Так, наприклад, за цими даними в останні десятиліття зростання було особливо різким в Росії, помірним в Китаї, відносно поступовим в Індії, на Близькому Сході, в Африці на південь від Сахари і в Бразилії нерівність в доходах продовжує залишатися дуже високою, але відносно стабільною, а от між Західною Європою і Сполученими Штатами різниця в рівнях нерівності стала особливо помітна, тому, що ще у 1980 році ці рівні були досить схожими, а зараз різко відрізняються. В цілому за даними про нерівність у світі у 2016

році частка національного доходу, яка припадає на 10% осіб з найвищими доходами (верхній дециль за рівнем доходів), становила 37% в Європі, 41% в Китаї, 46% в Росії, 47% в США і Канаді, близько 55% в Африці на південь від Сахари, Бразилії та Індії, і 61 % на Близькому Сході. Тобто, найменший рівень нерівності в Європі і найвищий на Близькому Сході [1].

Також у доповіді відмічається, що економічна нерівність здебільшого визначається через нерівномірний розподіл капіталу, який може знаходитися в руках як приватних осіб, так і держави. Слід зазначити, й те, що у доповіді є дані, які свідчать про те, що після 1980 року майже у всіх країнах здійснювалося масштабне перетікання власності з державного сектора в приватний, тому така ситуація обмежує можливості держав у боротьбі з нерівністю і значно впливає на майнову нерівність серед приватних осіб [1].

У 2018 році Oxfam підготували доповідь на економічний форум в Давосі стосовно нерівності. В ній йшлося про те, що 1% найбагатших дісталось 82 % багатства, створеного у 2017 році, тоді як у 3,7 мільярда людей, які складають найбільш бідну частину населення світу, збільшення багатства не відбулося. Також, у звіті Oxfam було зазначено, що підвищення винагороди акціонерів та керівників підприємств відбувається за рахунок порушення прав працівників та за допомогою надмірного впливу великого бізнесу на формування державної політики. В. Бяньїма, виконавчий директор Oxfam International, зазначила, що бум мільярдерів – це не ознака процвітаючої економіки, а симптом невдалої економічної системи, бо люди, які виготовляють споживчі товари, експлуатуються для забезпечення стабільного постачання дешевих товарів та збільшення прибутку корпорацій та інвесторів-мільярдерів [2]. У січні 2020 року Oxfam опублікували черговий звіт для економічного форуму в Давосі. В ньому наголошувалося, що економічна нерівність вийшла з-під контролю. У 2019 році вже лише 2153 людини (світові мільярдери), мали більше багатства, ніж 4,6 мільярда людей [3].

На початку 2020 року з'явився ще один фактор, який має негативний вплив на нерівність доходів. Це – COVID-19. Про негативні наслідки для подальшого розвитку нерівності говорять статистичні дані наведені у доповідях різних організацій. Наприклад у звіті Міжнародної Організації праці під назвою «Глобальний звіт про заробітну плату 2020-21» підтверджується, що через карантинні обмеження та економічну кризу, яку вони спричинили, значно зріс рівень безробіття та відбувається урізання робочого часу. Звісно що, уряди певних країн намагалися зменшити або пом'якшити негативний вплив від карантину. Вони робили (і продовжують робити) це шляхом тимчасових субсидій, розширенням соціального захисту та наданням підтримки для збереження бізнесу. Ці заходи дозволили мільйонам найманих працівників зберегти весь дохід, або хоча б частину. Але нажаль, такі заходи допомагали не завжди, та проводились не в усіх країнах. Тому звісно, що криза більше вплинула на менш оплачуваних працівників, збільшивши тим самим нерівність у заробітній платі [4]

Тим часом, поки найбільша частина населення планети потерпає від ще більшого зниження доходів, безробіття та кризи, у найбагатших представників

продовжують зростати доходи (хоча, деякі, все ж таки, страждають від кризи і втрачають частину доходів). За інформацією сайту «Bloomberg» станом на 23 грудня 2020 року у п'яти перших найбагатших людей з початку року статки зросли. Наприклад, Джефф Безос, Ілон Маск, Білл Гейтс, Бернард Арно та Марк Цукерберг збільшили свої статки на 72,7 млрд, 127 млрд, 17,8 млрд, 3,6 млрд, 22,9 млрд відповідно. Взагалі, за даними сайту з 500 найбагатших приблизно 105 бізнесменів понесли втрати від своєї справи, це лише 21%, а у 79 % статки зростали [5]. Вже у січні цього року Oxfam опублікували звіт для Давоського форуму, у якому зазначили, що найбагатші швидко відшкодують свої збитки (наприклад, за даними доповіді 1000 найбагатших вже встигла окупили свої витрати за перші дев'ять місяців), але найбіднішим знадобиться більше десяти років для того щоб оговтатися від економічних наслідків пандемії. Взагалі, за даними доповіді, очікується подальший ріст нерівності доходів, а прірва між багатими і бідними може виявитися настільки ж смертельною, як і вірус [6]

Тому, аби цього не сталося, держави повинні проводити відповідну політику, щодо регулювання нерівності розподілу доходів. Зокрема, і у звіті 2021 року організації Oxfam, і у доповіді про нерівність у світі 2018 року бази даних про світову нерівність йдеться про прогресивне оподаткування як про один з шляхів пом'якшення нерівності доходів. Також, ще одним шляхом є проведення державою активної політики інклюзивного розвитку, яка допоможе забезпечити рівні можливості і скоротити нерівність доходів, скасувавши дискримінаційні закони та політичні заходи [6]. Отже, ми бачимо, що в умовах, коли ціллю є накопичення капіталу та зростання ВВП, економічної нерівності уникнути неможливо. Але в умовах де ціль – всеосяжний розвиток кожної людини (не декларативний, а дійсний) місця для економічної та соціальної нерівності не повинно бути.

Література:

1. World Inequality Report 2018. URL: <https://wir2018.wid.world/> (дата звернення 21.01.21).
2. Oxfam International. Richest 1 percent bagged 82 percent of wealth created last year – poorest half of humanity got nothing. 22 January 2018. URL: <https://www.oxfam.org/en/press-releases/richest-1-percent-bagged-82-percent-wealth-created-last-year-poorest-half-humanity> (дата звернення 21.01.21).
3. Oxfam International. Time to care. January 2020. URL: <https://oxfamilibrary.openrepository.com/bitstream/handle/10546/620928/bp-time-to-care-inequality-200120-en.pdf> (дата звернення 21.01.21).
4. International Labour Organization. Global Wage Report 2020–21. URL: <https://ilo.org/global/research/global-reports/global-wage-report/2020/lang--en/index.htm> (дата звернення 21.01.21).
5. Bloomberg. Bloomberg Billionaires Index. URL: <https://www.bloomberg.com/billionaires/> (дата звернення 21.01.21).
6. Oxfam International. Mega-rich recoup COVID-losses in record-time yet billions will live in poverty for at least a decade. URL: <https://www.oxfam.org/en/press-releases/mega-rich-recoup-covid-losses-record-time-yet-billions-will-live-poverty-least> (дата звернення 21.01.21).